

BS/148/2012

**POLACY POZNAJĄ ŚWIAT, CZYLI
O ZAGRANICZNYCH WYJAZDACH
I ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Coraz szerszy dostęp do tanich linii lotniczych oraz bogata oferta licznych biur podróży, proponujących zagraniczne wczasy i wycieczki w cenach często porównywalnych z organizowanymi w kraju, a dodatkowo gwarancja słonecznej pogody, która dla wielu stanowi istotny składnik udanego wypoczynku – wszystko to sprawia, że wyjazdy zagraniczne cieszą się w Polsce coraz większą popularnością.

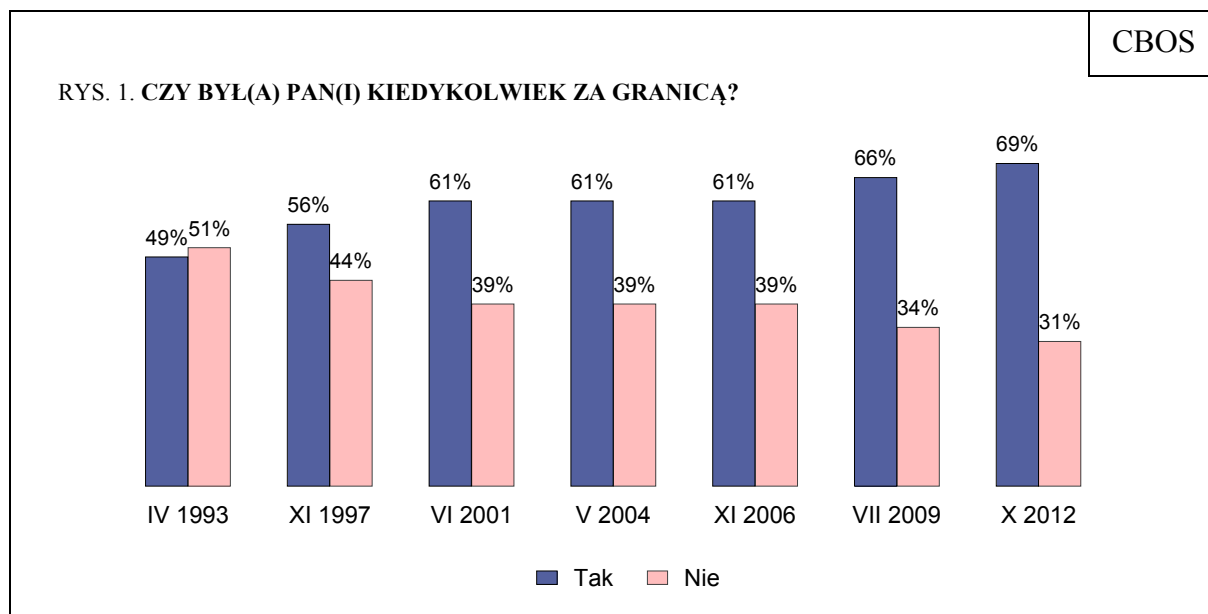
W naszym październikowym sondażu¹ ponowiliśmy pytanie, w jakim stopniu badani korzystają z istniejących możliwości podróżowania za granicę oraz jak oceniają swoje umiejętności porozumiewania się w językach obcych. Szukaliśmy także czynników sprzyjających powyższym doświadczeniom i kompetencjom, a dysponując porównywalnymi wynikami z lat 1993-2009 analizowaliśmy zachodzące zmiany w omawianych wymiarach.

ILU POLAKÓW BYŁO KIEDYKOLWIEK ZA GRANICĄ?

Od 1993 roku w miarę systematycznie rośnie odsetek osób wyjeżdżających za granicę (łącznie wzrost wskazań o 20 punktów procentowych). Obecnie deklarację przynajmniej jednokrotnej podróży do innego kraju składa ponad dwie trzecie dorosłych Polaków (69%, wzrost od ostatniego pomiaru o 3 punkty)². Jednocześnie niespełna co trzeci ankietowany (31%, spadek o 3 punkty) przyznaje, że do tej pory nigdy nie był poza krajem.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (269) przeprowadzono w dniach 4 – 10 października 2012 roku na liczącej 1007 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Faktyczny odsetek Polaków, którzy byli za granicą, jest zapewne nieco wyższy, ponieważ osoby, które obecnie przebywają poza krajem nie weszły w skład badanej próby.

Doświadczenia związane z podróżowaniem za granicę są ściśle związane z sytuacją społeczno-ekonomiczną badanych. Wyjazdy takie są tym bardziej powszechne, im wyższy poziom wykształcenia badanych, im większa miejscowość, w której mieszkają, bardziej znacząca pozycja zawodowa, im wyższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym oraz im lepiej oceniana sytuacja materialna. Zgodnie z deklaracjami, stosunkowo najrzadziej za granicę wyjeżdżają osoby z podstawowym wykształceniem (63% z nich nie było poza krajem), ze względu na sytuację zawodową są to głównie rolnicy (58%) i renciści (48%). Brakiem doświadczeń związanych z podróżowaniem za granicę cechuje się również ponad połowa osób o najniższych dochodach *per capita* (53%), niemal co drugi badany mający 65 lat i więcej (48%) i tylko nieco mniejszy odsetek najgorzej oceniających swoją sytuację materialną (46%), a także ponad dwie piąte mieszkańców wsi (44%) – zob. tabele aneksowe.

Choć odsetek Polaków podróżujących za granicę w kolejnych latach dość istotnie się zwiększa, to od 2001 roku systematycznie maleje liczba osób posiadających ważny paszport (łączny spadek o 19 punktów – z 50% do 31%). W znacznej mierze wynika to z faktu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i zniesienia obowiązku posiadania paszportu przez obywateli krajów członkowskich podróżujących po Unii. Sugeruje to zatem, że znaczna część osób wyjeżdżających za granicę wybiera kierunki europejskie, gdzie posiadanie ważnego paszportu nie jest wymagane (potwierdzają to dane dotyczące krajów najczęściej odwiedzanych przez Polaków, które przywołałyśmy w dalszej części opracowania).

Warto zauważyć, że posiadanie przez badanych ważnego paszportu jest zróżnicowane równie silnie i według tych samych zmiennych społeczno-demograficznych co deklaracje wyjazdów zagranicznych. I tak ważnym paszportem może się aktualnie wylegitymować ponad trzy piąte prywatnych przedsiębiorców (61%), podobny odsetek kierowników i specjalistów wyższego szczebla (59%), połowa badanych z wyższym wykształceniem (51%) i tylko nieco mniejsza liczba respondentów osiągających najwyższe dochody *per capita* (46%), deklarujących największe zadowolenie ze swojej sytuacji materialnej (44%) oraz mających od 25 do 34 lat (45%). Jednocześnie ważny paszport posiada zaledwie 12% badanych z podstawowym wykształceniem, 14% osób nieusatysfakcjonowanych swoją sytuacją materialną, 18% osiągających dochód *per capita* w kwocie do 500 zł, 13% rencistów, po 18% rolników, gospodyń domowych i osób mających co najmniej 65 lat oraz 19% emerytów (zob. tabele aneksowe).

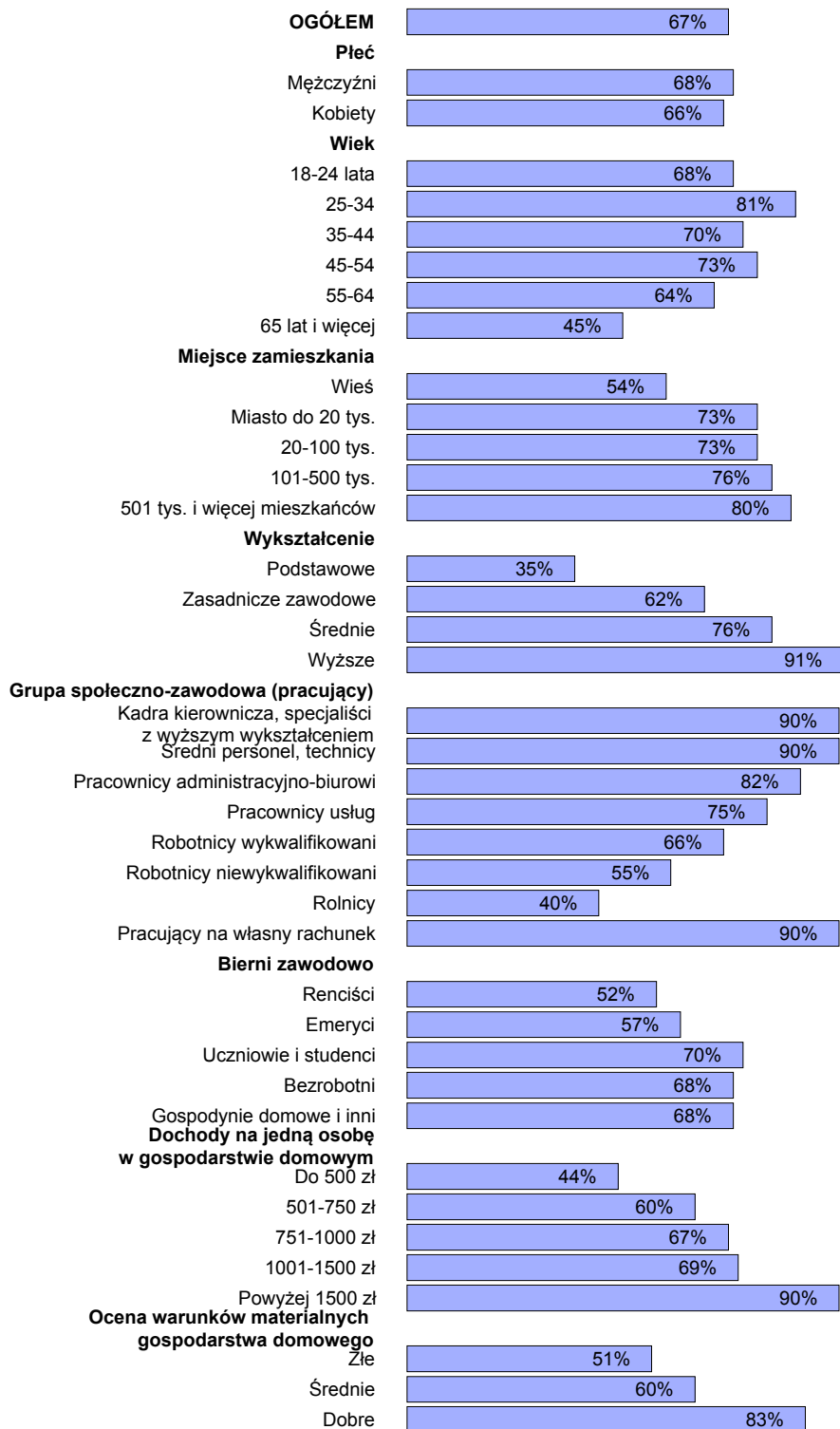
Tabela 1

Czy ma Pan(i) ważny paszport?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	XI 1997	VI 2001	V 2004	XI 2006	VII 2009	X 2012
	w procentach					
Tak	41	50	43	41	39	31
Nie	59	50	57	59	61	69

WYJAZDY ZAGRANICZNE W OSTATNIM DWUDZIESTOLECIU

Osoby, które deklarują, że były za granicą, pytamy o ich doświadczenia w tym zakresie w ostatnich dwudziestu latach – o to, ile razy wyjeżdżały, do jakich krajów i w jakim celu. Z uzyskanych deklaracji wynika, że od 2002 roku dwóch na trzech badanych (67%) przynajmniej raz było za granicą. Odsetek ten oczywiście różni się w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych (patrz rys. 2).

RYS. 2. RESPONDENCI DEKLARUJĄCY, ŻE W OSTATNIM DWUDZIESTOLECIU BYLI ZA GRANICĄ

CZĘSTOŚĆ WYJAZDÓW

W ostatnim dwudziestolecu ponad połowa dorosłych Polaków (53%, wzrost od 2009 roku o 5 punktów) była za granicą więcej niż jeden raz, w tym jedna trzecia (34%, wzrost o 5 punktów) – od dwóch do siedmiu razy, a niemal jedna piąta (19%, tak jak trzy lata wcześniej) – co najmniej osiem razy. Można zatem stwierdzić, że pomimo światowego kryzysu ekonomicznego, który w coraz większym stopniu dotyka również Polskę, popularność wyjazdów zagranicznych w naszym kraju nie maleje. Od 2009 roku nieznacznie zmniejszył się odsetek tych, którzy nigdy nie byli za granicą, ale również tych którzy wyjeżdżali z kraju ponad 20 razy. Wzrosła natomiast liczba osób, które w minionym dwudziestolecu podróżowały za granicę od 4 do 20 razy.

Tabela 2

Ile razy w ciągu ostatnich dwudziestu lat był(a) Pan(i) za granicą?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	XI 1997	VI 2001	V 2004	XI 2006	VII 2009	X 2012
	w procentach					
1 raz	12	11	10	11	13	12
2–3 razy	14	16	15	18	16	17
4–7 razy	12	15	14	14	13	17
8–12 razy	6	5	6	6	9	8
13–20 razy	4	5	4	5	3	6
21 razy i więcej	4	6	7	5	7	5
Nie pamiętam, trudno powiedzieć	2	1	2	1	2	2
Nie był(e)m za granicą w ciągu ostatnich dwudziestu lat	2	2	3	1	2	2
Nigdy nie był(e)m za granicą	44	39	39	39	34	31

Częstość podróży zagranicznych jest zróżnicowana społecznie w podobny sposób jak sam fakt wyjazdu (zob. tabele aneksowe). Generalnie rzecz biorąc, im wyższe wykształcenie, pozycja zawodowa i finansowa, im lepsze warunki materialne, większa miejscowość zamieszkania oraz względnie młody wiek (wyjątek stanowi najmłodsza grupa badanych), tym częściej badani wyjeżdżali za granicę.

KIERUNKI WYJAZDÓW

Najpopularniejsze kierunki wyjazdów zagranicznych Polaków w ostatnich latach w zasadzie nie zmieniają się. Krajem najczęściej odwiedzanym nadal są Niemcy – w ciągu ostatnich dwudziestu lat była tam ponad jedna trzecia ankietowanych (36%). Następne w kolejności pozostają Czechy – stanowiące cel podróży jednej czwartej badanych (25%)

oraz Słowacja, gdzie był niemal co piąty respondent (18%). Tradycyjnie już znacznie rzadziej odwiedzane są państwa, z którymi Polska sąsiaduje od wschodu (na Ukrainie było 6% badanych, w Rosji i na Litwie – po 3%, a na Białorusi – 2%).

Tabela 3

Kraje najczęściej odwiedzane przez Polaków w ciągu ostatnich dwudziestu lat	Wskazania respondentów według terminów badań						
	1993	1997	2001	2004	2006	2009	2012
	w procentach						
Niemcy (NRD, RFN)	35	33	38	34	33	36	36
Czechy	-	14	16	20	20	21	25
Słowacja	-	6	10	14	13	16	18
Włochy	1	7	10	9	12	12	12
Wielka Brytania	1	2	3	4	4	7	9
Francja	4	7	7	8	9	9	8
Austria	5	7	9	9	8	10	7
Hiszpania	1	2	4	4	4	6	7
Węgry	12	14	9	11	8	7	7
Grecja	2	2	2	4	5	5	6
Holandia	1	3	4	4	4	6	6
Ukraina	0,4	2	3	4	4	6	6
Chorwacja	-	0,4	2	2	3	4	6
Szwecja	1	2	3	3	3	3	5
Bułgaria	5	5	3	4	3	3	4
Egipt	-	-	-	-	-	2	4
Turcja	2	2	2	2	2	3	4
Litwa	0,4	1	2	2	3	3	3
Belgia	1	2	2	3	3	4	3
Tunezja	-	-	-	-	-	1	3
Rosja	1	5	5	4	3	3	3
Stany Zjednoczone	2	2	2	2	2	2	3
Norwegia	-	-	-	-	2	2	2
Dania	-	0,7	2	2	2	3	2
Białoruś	0,1	1	2	1	2	1	2
Szwajcaria	0,6	1	1	1	1	2	2
Irlandia							2
Rumunia	3	3	2	3	1	1	2
Czechosłowacja	19	11	7	5	3	2	1
Jugosławia	3	1	3	2	1	1	1
Portugalia	-	-	-	-	-	1	1
Słowenia	-	-	-	-	-	-	1
Łotwa	-	-	-	-	-	1	1
Izrael	-	-	-	-	-	1	1
Luksemburg							1
Maroko	-	-	-	-	-	-	1
Jordania	-	-	-	-	-	-	1
ZSRR	13	7	4	2	1	1	0,3

Spoza krajów bezpośrednio graniczących z Polską niezmiennie największą popularnością cieszą się Włochy, gdzie podróżowało 12% ankietowanych, oraz kolejno:

Wielka Brytania (9%), Francja (8%), Austria, Hiszpania i Węgry (po 7%), Grecja, Holandia, Chorwacja (po 6%), a także Szwecja (5%). Inne kraje wymieniano rzadziej lub jedynie sporadycznie.

Patrząc na czołówkę najczęściej odwiedzanych krajów można zauważyć, iż o ile wyjazdy do Niemiec utrzymują się na w miarę stałym poziomie, o tyle dość systematycznie przybywa Polaków, którzy podróżują do Czech, Słowacji oraz na Wyspy Brytyjskie. Zauważalny jest również wzrost liczby osób wybierających jedne z najczęściej proponowanych przez polskie biura podróży miejsc wypoczynku, takie jak Chorwacja, Egipt, Tunezja czy Turcja. W ostatnim czasie na atrakcyjności nieznacznie zyskała również Szwecja (wzrost wskazań o 2 punkty).

Do nowych kierunków podróży Polaków, które we wcześniejszych pomiarach były niezauważalne (wskazywało je nie więcej niż 0,5% spośród ogółu badanych), należy obecnie zaliczyć Irlandię, Słowenię, Luksemburg, Maroko oraz Jordanię, w których – jak wynika z tegorocznych deklaracji – przebywał mniej więcej co setny badany.

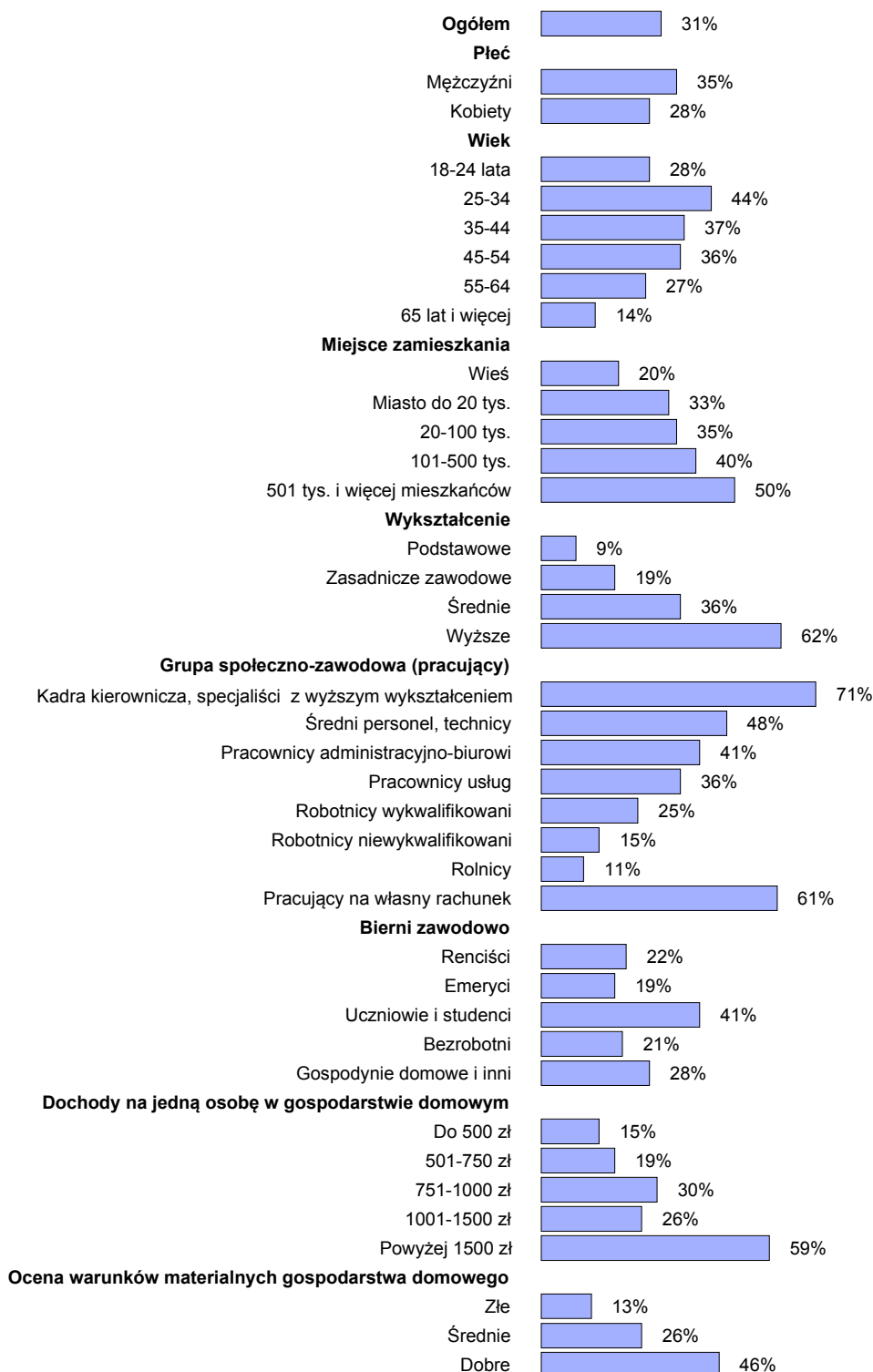
W stosunku do roku 2009 zmalało jedynie zainteresowanie Austrią, która z piątej pozycji najczęściej odwiedzanych przez Polaków krajów, spadła obecnie na siódme miejsce.

Ze zliczenia liczby krajów, w których respondenci byli w ostatnim dwudziestoleciu, wynika, iż mniej więcej jedna czwarta z nich (24%) odwiedziła w tym czasie jeden kraj. Niemal tyle samo osób (23%) było w dwóch lub trzech krajach, zaś do co najmniej czterech podróżował co piąty badany (20%). Można zauważyć, że od końca lat dziewięćdziesiątych dwudziestego wieku dość regularnie maleje odsetek osób, które w ciągu dwudziestu lat przed realizacją badania nie wyjeżdżały z kraju, natomiast nieznacznie przybywa zarówno tych, którzy deklarują jedynie pojedyncze wyjazdy zagraniczne w tym czasie, jak i podróżujących poza Polskę z nieco większą częstotliwością.

Tabela 4

Liczba krajów odwiedzonych w ciągu ostatnich dwudziestu lat	Wskazania respondentów według terminów badań					
	XI 1997	VI 2001	V 2004	XI 2006	VII 2009	X 2012
	w procentach					
Jeden	18	22	18	21	22	24
Dwa	13	12	11	13	12	12
Trzy	8	8	10	9	10	11
Cztery	3	4	7	4	7	6
Pięć	3	4	3	3	4	5
Sześć i więcej krajów	7	8	8	7	9	9
Wiele, nie pamiętam dokładnie ile	2	1	2	2	0	0
Nie byłem(a)m za granicą w ostatnich 20 latach	2	2	2	2	2	2
Nigdy nie byłem(a)m za granicą	44	39	39	39	34	31

RYS. 3. RESPONDENCI DEKLARUJĄCY, ŻE W OSTATNIM DWUDZIESTOLECIU BYLI ZA GRANICĄ W CO NAJMNIEJ TRZECH KRAJACH

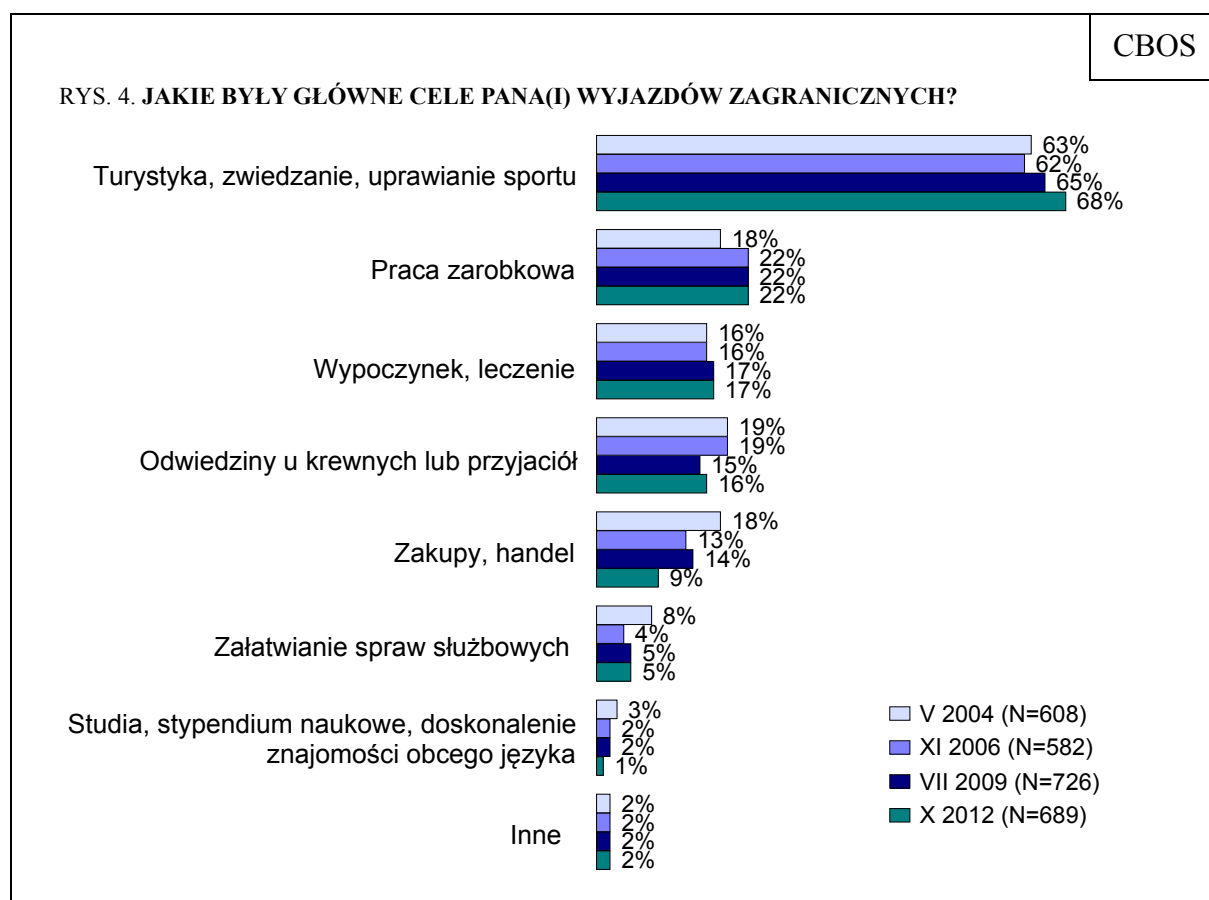

Doświadczenia badanych są również pod tym względem wyraźnie zróżnicowane społecznie (zob. tabele aneksowe). Zależą głównie od ich wykształcenia, sytuacji zawodowej i materialnej, wielkości miejscowości zamieszkania oraz wieku. Skalę różnic ukazuje rysunek 3, gdzie przedstawiono charakterystykę społeczno-demograficzną badanych, którzy w ostatnim dwudziestoleciu odwiedzili co najmniej trzy kraje.

CELE WYJAZDÓW

Na podstawie deklaracji respondentów można stwierdzić, że w ostatnim dwudziestoleciu większość wyjeżdżających za granicę udawała się tam przede wszystkim w celach turystycznych (68%). Dla ponad jednej piątej (22%) powodem wyjazdu była praca zarobkowa, natomiast mniej więcej jedna szósta za granicą wypoczywała, ewentualnie leczyła się (17%) oraz odwiedzała krewnych lub przyjaciół (16%). Co jedenasty badany (9%) podróżował za granicę w celach handlowych lub na zakupy, a co dwudziesty załatwiał sprawy służbowe (5%). Jedynie w nielicznych przypadkach główny powód zagranicznego wyjazdu stanowiła edukacja (1%).

ODPOWIEDZI WYJEŹDŻAJĄCYCH ZA GRANICĘ

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać dwa główne cele

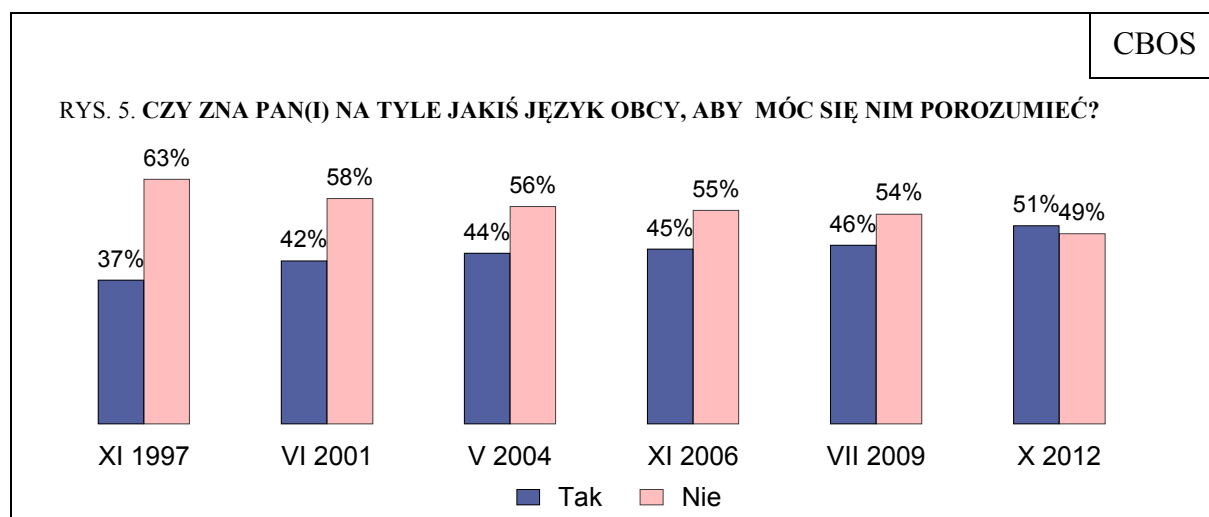
W ostatnich latach wzrasta liczba respondentów wyjeżdżających za granicę turystycznie (od 2006 roku wzrost o 6 punktów procentowych), od ostatniego pomiaru istotnie zmalał natomiast (z 14% do 9%) odsetek tych, którzy podróżują za granicę głównie w celach handlowych i na zakupy. Jeżeli zaś chodzi o pozostałe powody wyjazdów zagranicznych, od czasu przystąpienia Polski do UE wskazywane są z porównywalną częstością.

Zwiedzanie świata to cel podróży zagranicznych, który dominuje we wszystkich grupach społeczno-demograficznych, przy czym stosunkowo najczęściej wskazują go najmłodszy badani – w wieku 18-24 lata (81%), zwłaszcza uczniowie i studenci (86%), a ponadto badani najlepiej wykształceni (85%), w tym przedstawiciele kadry kierowniczej i specjalistów wyższego szczebla (84%). W celach zarobkowych za granicę podróżują przede wszystkim bezrobotni (42% wskazań), badani w wieku od 25 do 34 lat (34%), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (33%), raczej mężczyźni niż kobiety (32% wobec 12%), a ponadto osoby niepraktykujące religijnie (32%), o najniższych dochodach *per capita* (30%) i najgorzej oceniające swój status materialny (30%), zaś z uwagi na wykonywany zawód głównie robotnicy wykwalifikowani (37%) i niewykwalifikowani (33%) oraz pracownicy usług (30%).

Chęcią wypoczynku swoje wyjazdy zagraniczne nieco częściej niż inni motywują pracownicy administracyjno-biurowi (28% wskazań), uczniowie i studenci (26%), osoby z wyższym wykształceniem (24%) oraz w wieku od 25 do 34 lat (23%), natomiast odwiedziny krewnych lub przyjaciół to jeden z podstawowych celów podróży zwłaszcza wśród rencistów (44% wskazań) i emerytów (25%), osób mających co najmniej 65 lat (34%), z podstawowym wykształceniem (32%) i płci żeńskiej (24% wskazań w stosunku do 9% wskazań mężczyzn). W celach handlowych lub na zakupy nieco częściej niż inni wyjeżdżali bezrobotni (18% wskazań), osoby o niesatysfakcjonującej sytuacji materialnej (16%), w wieku od 55 do 64 lat, o dochodach *per capita* w kwocie od 1001 do 1500 zł, a ze względu na sytuację zawodową rolnicy i prywatni przedsiębiorcy (po 14% wskazań). Cel służbowy nieco częściej niż innym przyświecał podróżom osób pracującym na własny rachunek poza rolnictwem (14% wskazań), pracownikom usług (12%), kadrze kierowniczej oraz specjalistom wyższego szczebla (14%), mieszkańcom największych miast (12%), osobom o najwyższych dochodach *per capita* (10%), zdecydowanie częściej mężczyznom niż kobietom (9% wobec 1%) – zob. tabele aneksowe.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

Zgodnie z deklaracjami, co drugi dorosły Polak (51%) potrafi porozumieć się w jakimś obcym języku i – co istotne – odsetek osób posiadających tę umiejętność systematycznie rośnie. Od roku 1997 zwiększył się łącznie o 14 punktów, z czego w ostatnich trzech latach liczba osób znających jakiś język obcy wzrosła z 46% do 51%.

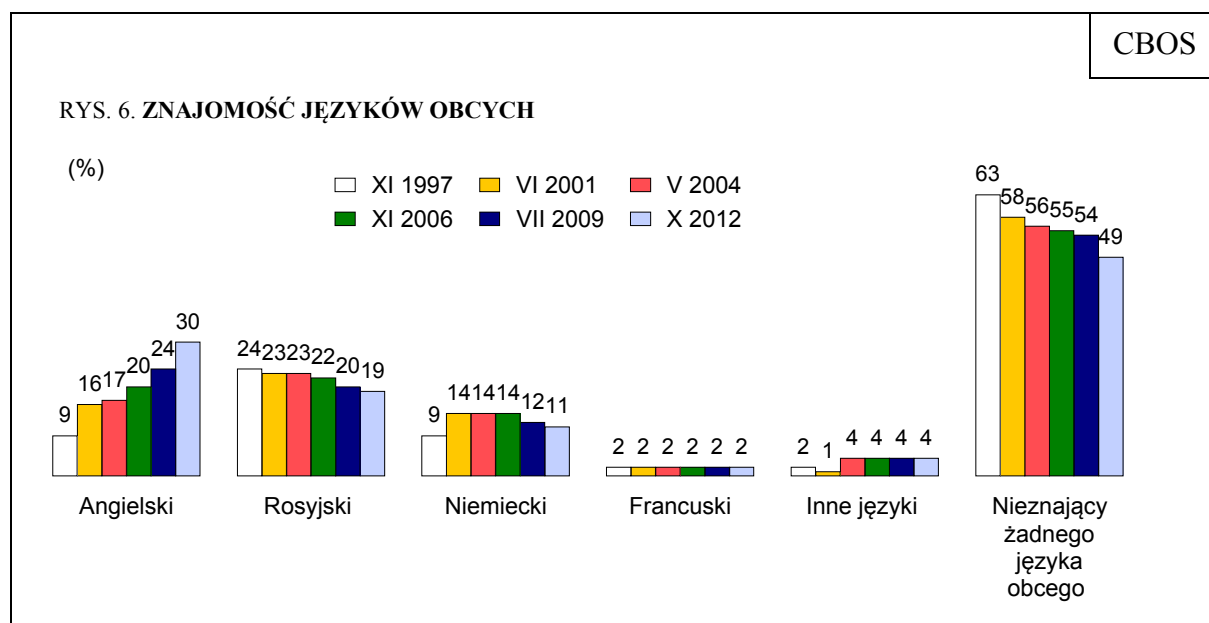
Umiejętności lingwistyczne Polaków, podobnie jak ich wyjazdy zagraniczne, są w dużym stopniu uwarunkowane społecznie. Różnicują je przede wszystkim takie cechy respondentów jak: poziom wykształcenia, status zawodowy i materialny, a także wiek, czy wielkość miejscowości zamieszkania (zob. tabele aneksowe).

W związku z tym, iż te same zmienne niezależne różnicują zarówno deklaracje dotyczące wyjazdów zagranicznych, jak i znajomości języków obcych, nie dziwi znacząca współzależność pomiędzy podróżowaniem poza Polskę a umiejętnościami lingwistycznymi ($\Phi = 0,346$; $p < 0,001$). Badani, którzy potrafią porozumieć się w przynajmniej jednym języku obcym, istotnie częściej wyjeżdżają za granicę niż ci, którzy nie wykazują takich umiejętności (85% wobec 53%).

Tabela 5

Czy zna Pan(i) na tyle język obcy, aby móc się nim porozumieć?	Czy był(a) Pan(i) kiedykolwiek za granicą?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Tak	85	15
Nie	53	47

Niezmiennie najbardziej popularne wśród Polaków języki obce to angielski i rosyjski, przy czym o ile do 2006 roku najczęściej wykazywano znajomość języka rosyjskiego, o tyle w ostatnich latach prym wiedzie język angielski. Wiąże się to z obserwowanym trendem, zgodnie z którym istotnie przybywa osób komunikujących się po angielsku (od 1997 roku łączny wzrost o 21 punktów procentowych), nieznacznie ubywa natomiast tych, którzy porozumiewają się w języku rosyjskim (od 1997 roku spadek o 5 punktów). Znajomość pozostałych spośród najpopularniejszych w Polsce języków obcych utrzymuje się w ostatnich latach na w miarę stabilnym poziomie, przy czym od 2006 roku można zauważyć minimalny spadek popularności języka niemieckiego (odsetek osób deklarujących jego znajomość zmniejszył się w tym czasie z 14% do 11%). Nieznaczny, aczkolwiek dość stabilny odsetek Polaków porozumiewa się w takich językach jak francuski (2%), włoski (1%), czeski (0,8%), hiszpański (0,5%), ukraiński czy słowacki (po 0,3%).

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych deklaruje znajomość więcej niż jednego języka obcego

Zróznicowania pokoleniowe mają nie tylko znaczenie w analizie samego faktu znajomości języków obcych, ale również warunkują to, w jakich językach respondenci potrafią się porozumieć. Osoby starsze, jeśli już znają jakiś język obcy, to zazwyczaj jest nim rosyjski, który z kolei niemal w ogóle nie jest znany w najmłodszej grupie wiekowej – dość powszechnie porozumiewającej się w języku angielskim.

Poza respondentami w wieku od 18 do 24 lat, spośród których 77% komunikuje się w języku angielskim, jego znajomość istotnie częściej niż reszta deklarują uczniowie i studenci (85% wskazań), osoby z wyższym wykształceniem (64%), kadra kierownicza i specjaliści wyższego (63%) oraz średniego szczebla (60%), pracownicy administracyjno-biurowi (52%) oraz mieszkańcy największych miast (52%) – zob. tabele aneksowe.

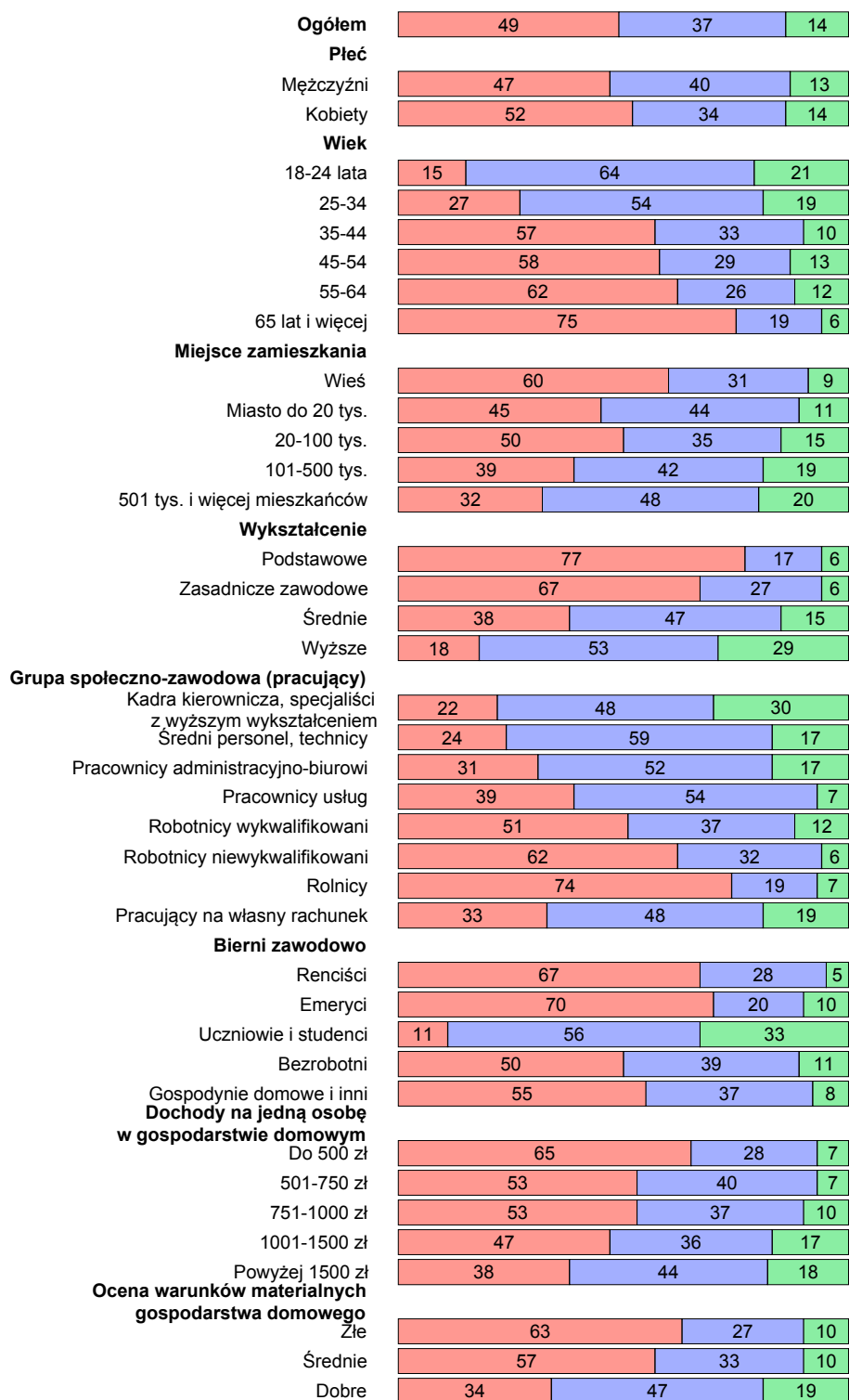
Ze zliczenia wymienionych przez ankietowanych języków obcych, którymi są w stanie się porozumieć, wynika, że obecnie ponad jedna trzecia dorosłych Polaków (37%) zna jeden język obcy, niespełna co ósmy (12%) – dwa, a tylko nieliczni (2%) komunikują się w co najmniej trzech językach. O ile zatem przybywa badanych, którzy porozumiewają się w jednym języku obcym, o tyle odsetek znających co najmniej dwa języki obce od 2004 roku pozostaje niezmienny.

Tabela 6

Znajomość języków obcych	Wskazania respondentów według terminów badań			
	2004	2006	2009	2012
	w procentach			
Nieznający żadnego języka obcego	56	55	54	49
Znający jeden język obcy	30	31	32	37
Znający dwa języki obce	12	12	11	12
Znający trzy języki lub więcej	2	2	3	2

Liczba języków obcych, którymi porozumiewają się respondenci jest – rzecz jasna – istotnie zróżnicowana społecznie. Związana jest przede wszystkim z poziomem wykształcenia, statusem społeczno-zawodowym, sytuacją materialną oraz wiekiem. Więcej niż jednym językiem obcym porozumiewa się mniej więcej co trzeci uczeń lub student (33%) oraz przedstawiciel kadry kierowniczej i specjalistów wyższego szczebla (30%), ponad jedna czwarta badanych z wyższym wykształceniem (29%) oraz mniej więcej jedna piąta respondentów w wieku 18-24 lata (21%), mieszkańców największych miast (20%), osób prowadzących własną działalność gospodarczą (19%) najlepiej oceniających swoją sytuację materialną (19%) oraz osiągających najwyższe dochody *per capita* (18%).

RYS. 7. ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

■ Nieznający żadnego języka obcego
■ Znający jeden język obcy
■ Znający co najmniej dwa języki obce

Wyniki naszych badań mogą sugerować, że światowy kryzys ekonomiczny, który w coraz większym stopniu dotyka również Polskę i Polaków, jak dotąd nie spowodował istotnych ograniczeń w podróżowaniu po świecie. Co więcej, wciąż zmniejsza się odsetek osób, które jeszcze nigdy nie były za granicą, a wzrasta liczba tych, którzy wyjeżdżali z Polski więcej niż trzy razy. Ponadto wśród deklarowanych kierunków wypraw po raz kolejny pojawiły się nowe kraje.

Polacy wykazują się również coraz większą znajomością języków obcych. Systematycznie rośnie odsetek osób porozumiewających się w co najmniej jednym języku obcym, którym coraz częściej jest język angielski, a nieco rzadziej niż jeszcze kilka czy kilkanaście lat temu – rosyjski i niemiecki.

Zarówno jednak częstość podróżowania po świecie, jak i znajomość języków obcych są bardzo istotnie zróżnicowane społecznie. Warunkują je zwłaszcza takie zmienne jak wykształcenie, status społeczno-ekonomiczny, a także wiek oraz miejsce zamieszkania.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI